Покрајински завод за заштиту природе

ШУМЕ И ВАНШУМСКО ЗЕЛЕНИЛО У ЕКОЛОШКОЈ МРЕЖИ

Војводина скоро у целини припада Панонском биогеографском региону, у коме преовлађују културни типови предела, значајно измењени људским активностима. Од антропогених подручја доминирају пољопривредне површине, које заузимају 75% региона. Проценат обрађених површина у Војводини је већи од просека Панонског региона (67%), јер се 74,5% њене површине налази под културама. Описано стање је последица развојне стратегије региона током претходна два века, са основним циљем повећања интензитета пољопривредне производње. Природна вегетација степских и шумских предела је скоро у потпуности уништена, а одводњавањем су смањена некада пространа влажна станишта. Значајне измене у водном режиму, обрада земљишних типова који су подложни ерозији, недостатак шума, живица и других типова природне вегетације повећавају осетљивост природних и полуприродних система на негативне утицаје као што су загађење и климатске промене.

Анализом климатских осматрања утврђен је тренд глобалног повећања просечне годишње температуре и израженијих сушних периода на подручју Србије и Балкана. Овакав тренд климатских промена указује на потребе предузимања активности на смањењу негативних последица по живи свет и екосистеме од чије функционалности зависи опстанак и одрживи развој нашег друштва. Значај очувања постојећих и подизања нових шума огледа се у оквиру познатих регулаторно-заштитних функција шума (регулација климе, кружења воде и материје, очување земљишта и др.).

Еколошка мрежа и ублажавање последица промене климе

Пошумљавање са циљем заштите, обнове и реконструкције природних шума, као и подизање шумских засада унутар заштитне зоне природних добара (подстицањем пошумљавања пољопривредог земљишта слабијег бонитета) у потпуности се преклапа са циљевима Кјото протокола. Добро осмишљени мултифункционални засади дрвенастих врста могу да повећају укупну добит са тог подручја. Развој ловног подручја, рекреативне (јахачке, пешачке, бициклистичке) стазе упоредо са функцијом ефикасних понора угљен-диоксида неке су од могућности интегралног коришћења простора.

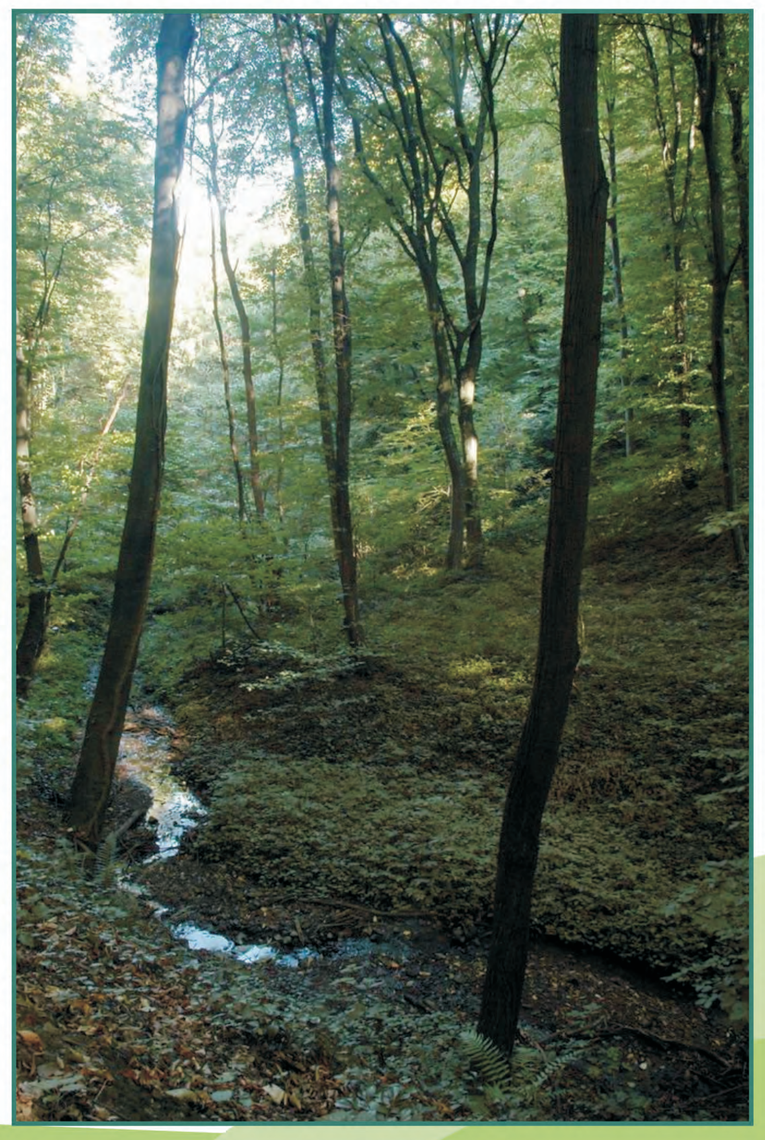

Еколошки коридори

Савремени трендови у шумарству, првенствено стицање сертификата о одрживом газдовању шумама, у великој мери се поклапају са потребама очувања природних вредности подручја. Тако је, према међународно усвојеним стандардима одрживог газдовања шумама, утврђена обавеза успостављања „buffer“ (заштитних) зона поред водотока, мртваја и других водених површина ширине од 10 до 30 m, као и очување природних шума. Циљ формирања заштитних појасева је повећање стабилност екосистема, очување станишта, биолошке и предеоне разноврсности али они обезбеђују и коридоре кретања шумским врстама.

На подручјима где су шумска станишта боље очувана, шумским коридорима у виду сукцесивног низа станишта потребно је повезати миграторне путеве врстама као што је дивља мачка. Обнова шума на овим шумским стаништима је заједнички интерес шумарства и заштите природе.

На подручју Војводине, у складу са смерницама Просторног плана Србије, предвиђени су заштитни појасеви за спречавања еолске и флувијалне ерозије. Подизање пољозаштитних (ветрозаштитних) појасева у потпуности може да се усклади са потребама заштите природних станишта, иако тренутно не постоји никакав вид сарадње између сектора пољопривреде, шумарства и заштите природе у овом погледу.

Заштитни појасеви сложене структуре (са одређеним процентом травне и жбунасте вегетације), поред смањења ерозије, представљају станишта за врсте које радо користе обрађене површине за исхрану.

Већину појасева високог зеленила у аграрним подручјима Војводине не можемо сматрати коридорима, јер им недостаје основна функција, тј. повезивање шумских екосистема значајних за очување биолошке разноврсности. Ови појасеви представљају станиште дивљим врстама аграрних предела и доприносе очувању агро-биодиверзитета.

Планирање и подизање мултифункционалних заштитних појасева захтева успостављање сарадње између сектора пољопривреде, шумарства и заштите природе. Неопходно је издвојити потребне површине за формирање ових појасева, откупом земљишта од приватних власника или заменом површина у приватном власништву онима у државном.

Интегрално коришћење природних ресурса и добара

Пракса позната као „agroforestry“ (пољо-шумарство), односо комбинације гајења стоке, пољопривредних култура и шумских засада, на начин којим се обезбеђује трајност приноса уз очување природних ресурса (земљишта, вода), представља ефикасно решење које садржи традиционалне делатности наших предака. Стручно посматрано, у питању је интегрално управљање подручјем уз коришћење повољне биолошке интеракције између гајених култура и природних система.

Назив пројекта: Примена принципа одрживог коришћења подручја значајних за очување биодиверзитета у оквиру еколошке мреже у АП Војводини;

Носилац пројекта: Покрајински завод за заштиту природе (2011. год.)

Финансијска подршка реализацији пројекта:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА ФОНД ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Фонд за заштиту животне средине

Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој